

4) досліджувані студенти у своїй більшості мають функціональний стереотип поведінки, який є приємним для партнерів, адже виявлена імпульсивність становить середній рівень;

4) кореляційні зв'язки між домінуючою стратегією психологічного захисту в спілкуванні та рівнем імпульсивності у студентів слабкі, а коефіцієнти кореляції статистично не значимі.

Список використаних джерел

1. Психологія: Навч. посіб. / О. В. Винославська, О. А. Бреусенко-Кузнєцов, В. Л. Зливков та ін.; За наук. ред. О. В. Винославської. -Київ: Фірма "ІНКОС", 2005. - 352 с.

2. Сергеєнкова О.П. Загальна психологія. Навчальний посібник - К.: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.

3. Тітаренко Д.С. Захисні механізми психіки людини. Проблеми екстремальної та кризової психології.. Вип.6. - 2009

4. Чуйко Г.В., Колтунович Т.А., Лукащук І. Особистісний характер механізмів психологічного захисту
http://www.rusnauka.com/2_KAND_2008/Psihologia/26152.doc.htm

Різун О. О.

Вплив стилю педагогічного керівництва вчителя з класом на психологічний клімат та конфліктність колективу

Протягом всієї людської історії людство завжди стикалось з конфліктами, між людьми між родинами, між державами, адже усіх спонукають до дій власні інтереси та мотиви. По сьогоднішній день людство вчиться правильно розв'язувати конфлікти, витративши на це мінімум часу та енергії. Школа та педагогічна діяльність не є виключенням. Під час виховного та навчального процесів завжди виникають різноманітні конфліктні ситуації, які часто переростають у конфлікти.

З латинської мови поняття «конфлікт» перекладається як «зіткнення». Існує велика кількість означень поняття «конфлікт». Л.А. Кроусер запропонував таке означення: «Конфлікт – це боротьба з приводу цінностей та претензій на статус, владу або рідкісні ресурси, в якій цілі конфліктуючих сторін полягають не тільки в тому, щоб отримати бажану цінність, а й в тому, щоб нейтралізувати, нашкодити або усунути суперника» [3]. Єршов А. А. дав означення згідно якого конфлікт є дія протилежних, несумісних в даній ситуації тенденцій, мотивів, інтересів, типів поведінки [7]. Загалом, конфлікт - це зіткнення протилежно спрямованих цілей, інтересів, позицій суб'єктів взаємодії, яке супроводжується негативними емоційними переживаннями. У конфліктах беруть участь як окремі особи, так і групи людей.

Розглянемо види педагогічних конфліктів на основі класифікації Н.В. Самоукіної, які вона розділяє на три великі групи.

I. Першу групу вона називає мотиваційними конфліктами. Вони виникають між педагогами та учнями через небажання навчатися або навчання без інтересу.

II. До другої групи відносяться конфлікти, які пов'язані з поганою організацією навчання в школі.

III. Третя група це конфлікти взаємодії учнів між собою, між учнями і вчителями, вчителів одне з одним, вчителів та адміністрації школи. Такі конфлікти відбуваються з причин суб'єктивного характеру [5].

Довгий час в теорії і практиці педагогічні конфлікти оцінювалися односторонньо, як небажане явище. На протязі десятиріч (інколи й зараз) під засобами до їх розв'язання розглядалися рекомендації щодо застосування системи мір покарання. Традиційним виступає метод «батоба та пряника». Ось як зауважив це І. Д. Бех: «Директивна педагогіка розглядає виховний вплив за схемою: вимога → приймання → дія» [5, с. 307]. Але така схема призводить до гальмування позитивної мотивації вчинків.

Часто джерелом конфліктних ситуацій є нетактовне поведження вчителя, різка, груба реакція на поведження учнів. У результаті клас і учень налаштовуються проти вчителя. Основними причинами конфліктів у системі «вчитель-учень» є порушення дисципліни, погане виконання домашнього завдання, образи, навішування ярликів, необ'єктивне оцінювання знань та ін..

Розв'язання педагогічного конфлікту в більшій мірі лежить на плечах вчителя. Разом з тим, психологічна і педагогічна готовність більшості учителів до компетентного розв'язання конфліктних ситуацій невисока. У зв'язку з цим актуалізується проблема формування у майбутнього вчителя компетентності в питаннях конфліктології. Тому велика поширеність даного явища та потреба школи у педагогах, які вміють конструктивно розв'язувати конфлікти, робить дану проблему актуальною на сучасному етапі розвитку суспільства.

У даній статті викладено результати дослідження впливу моделі педагогічного спілкування класного керівника і його рівня конфліктності на учнівський колектив. А також досліджувався рівень конфліктності учнівського колективу. Емпірична робота проводилася на рівні КЗОШ №108 у 7-А та 8-Б класах.

В емпіричному дослідженні були використані такі методики: вивчення психологічного клімату колективу [2]; стиль спілкування вчителя з класом [3]; рівень конфліктності особистості [8].

В опитуванні прийняло участь 15 дівчат і 9 хлопців з сьомого класу, а також 13 дівчат і 10 хлопців з восьмого класу, що в загальній кількості склало 47 школярів та класні керівники 7-А та 8-Б класів.

При аналізі отриманих даних виявилось, що обом класним керівникам притаманний середній рівень конфліктності. Одночасно з цим з'ясувалось, що класному керівникові 8-Б класу властивий авторитарний стиль керівництва, а класному керівникові 7-А – демократичний.

В ході опитування сьомого класу були отримані дані, які представлені у таблицях 1 і 2.

Таблиця 1.

Результати дослідження психологічного клімату 7-А класу

	Сприятливий	Задовільно сприятливий	Несприятливий
кількість	8	16	0
%	33,3	66,7	0

Таблиця 2.

Результати дослідження рівня конфліктності особистості 7-А класу

	Високий	Вище середнього	Середній	Нижче середнього	Низький
Кількість	0	2	20	0	2
%	0	8,3	83,3	0	8,3

При аналізі отриманих даних виявилось, що більшість учнів, як дівчат так і хлопців вважає психологічний клімат задовільно сприятливим, а саме 41,6% та 25% відповідно. Учні, які вважають психологічний клімат у колективі несприятливим не виявлено. Разом з тим, двадцятьом учням сьомого класу притаманний середній рівень конфліктності особистості, що складає 83,3% класу. Серед хлопців виявлений також низький рівень конфліктності особистості – 8,3%. Також 8,3% учнів мають вищий за середній рівень конфліктності. Високий рівень конфліктності не притаманний жодному з учнів сьомого класу. Рівень конфліктності учнівського колективу має середній рівень.

Результати опитування восьмого класу представлені у таблицях 3 і 4.

Результати дослідження психологічного клімату 8-Б класу Таблиця 3.

	Сприятливий	Задовільно сприятливий	Несприятливий
кількість	6	13	4
%	26,1	56,5	17,4

Таблиця 4.

Результати дослідження рівня конфліктності особистості 8-Б класу

	Високий	Вище середнього	Середній	Нижче середнього	Низький
Кількість	1	4	17	1	0
%	4,35	17,4	73,9	4,35	0

При аналізі отриманих даних виявилось, що 56,5% учнів восьмого класу, вважають психологічний клімат задовільно сприятливим. Разом з тим 6 школярів (26,1 %) вбачають психологічний клімат класу сприятливим.

Чотири хлопці, що складає 17,4 % від усієї кількості учнів, вважають психологічний клімат несприятливим. При аналізі результатів дослідження рівня конфліктності учнів виявлено, що майже трьома чвертями класу (73,9 %) притаманний середній рівень конфліктності особистості. Рівень нижче середнього також як і високий властивий лише одній дівчинці відповідно. Рівень конфліктності вище середнього притаманний 17,4 % учням. Учні з низьким рівнем конфліктності не виявлено. Рівень конфліктності учнівського колективу має середній рівень.

Виконаємо порівняльний аналіз результатів дослідження психологічного клімату в сьомому та восьмому класах. На рис. 1 добре видно, що відсоток школярів сьомого класу, які вважають психологічний клімат сприятливим або задовільно сприятливим є більшими за ті ж самі показники у восьмого класу. При цьому учнів, що оцінили психологічний клімат, як незадовільний у сьомому класу немає, а у восьмому таких знайшлося четверо. Нагадаємо, що класному керівнику сьомого класу притаманний демократичний стиль керівництва, а восьмого - авторитарний. Таким чином можна говорити про зв'язок між психологічним кліматом колективу та стилем педагогічного керівництва класного керівника.

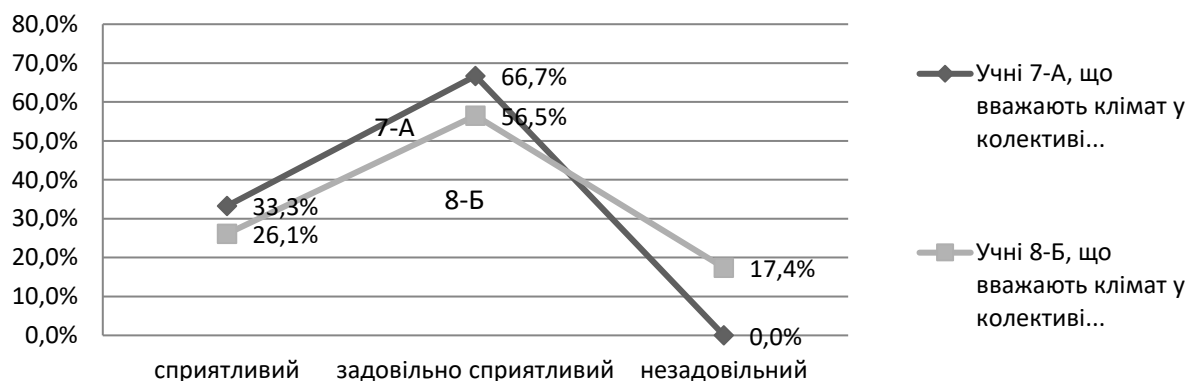

Рис 1. Результати дослідження психологічного клімату 7-А і 8-Б класів

Отже, провівши дане дослідження, ми з'ясували, що загалом обом класам притаманний середній рівень конфліктності. Психологічний клімат 8-Б класу менш сприятливий ніж у 7-А, це зумовлено особливостями педагогічного стилю керівництва вчителя. На основі цього можна зробити висновок, що клас, у якому виховний та навчальний процес створений на демократичних засадах, має більш сприятливий психологічний клімат, ніж той, у якому класний керівник віддає перевагу авторитарному стилю спілкування.

Список використаних джерел

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология: Учебник для вузов. / А.Я. Анцупов, А.И. Шипилов— М.: ЮНИТИ, 2000. - 551 с.
2. Галкина Т.П. Социология управления: от группы к команде: учеб.пособие. / Т.П. Галкина – М. : Финансы и статистика, 2001. - 224 с.

3. Кулагина И. Ю. Определение стиля общения учителя с классом [Электронный ресурс] / И. Ю. Кулагина. – режим доступа: <http://www.menobr.ru/materials/370/5675/>
4. Ольшанский В. Почему возникают и как проходят конфликты/ В. Ольшанский // Директор школы. / – 2000. - №7. – с.3-13.
5. Самоукина Н. В. Методы разрешения педагогических конфликтов. // /Н.В. Самоукина // Игры в которые играют... / – Дубна, 2000. – с.53-77.
6. Пузанова Л. Подолання конфліктів у системі «учитель-учень» засобами гуманістичного підходу до організації педагогічного процесу / Л. Пузанова // Педагогіка вищої школи та серед. шк. / – Кривий Ріг, 2006. – вип.14 – с.304-316.
7. Рыданова И.И. Педагогические конфликты и их преодоление / И.И. Рыданова // Основы педагогики общения. / – Минск, 1998. – с. 134-180.
8. Щурко Т. Тестотека: «Уровень конфликтности личности» [Электронный ресурс] / Т. Щурко – режим доступа: <http://testoteka.narod.ru/mlo/1/09.html>

Рязанцева Я. І.

Соціально-психологічний аналіз форм поведінки підлітків у ситуації конфліктної взаємодії

«Конфлікти часто не мають причини, але завжди мають наслідки»

І. Карлов

Добре відомо, що у сучасному світі конфлікти супроводжують життя практично кожної людини. Кожний із нас намагається вирішувати їх самостійно, збираючи та аналізуючи власний досвід переживання конфліктів, формуючи досвід конструктивної поведінки, ефективних стратегій і тактик поведінки у конфліктах, передаючи їх із покоління у покоління.

Шкільне життя безумовно сповнене конфліктів, тому кожному учасникові навчально-виховного процесу необхідно знати психологічну природу конфлікту, його структуру й динаміку, ефективні шляхи розв'язання. Усім нам відомо, що коли ми втрачаємо контроль над своїми почуттями, емоціями, навіть незначну проблему можемо перетворити у великий конфлікт.

Загалом, конфлікти неминучі там, де є життя і люди, а, особливо, у шкільному середовищі. Обрана тема є актуальною і тому, що у учнів будь-якого віку немає за плечима такого досвіду вирішення конфліктів та поведінки у конфліктних ситуаціях, який є у дорослих. Тому нам, майбутнім педагогам, і нашим вихованцям, обов'язково потрібно знати, як запобігати їх деструктивності, негативних проявів, руйнівних наслідків, як завершувати та вирішувати конфлікт.